

KULTŪRAS NORIŠU PIEDĀVĀJUMA IZLASE

2025. gada JANVĀRIS

Cienījamie kolēģi,

Jaunu gadu gribu iesākt ar pateicību jums visiem – tiem, kuri aizrautīgi, profesionāli un radoši veido patiesi mūsdienīgas mācīšanās iespējas mūsu skolēniem. Darīt to, kas iepriekš nav bijis, un “tā, kā nezinām” var nebūt viegli un var būt mazliet bailīgi, bet gandarījums, redzot paveikto, ir neizbēgams. Un gluži tāpat kā citās dzīves jomās, arī skolu praksē un pedagogijā varam pasmelties spēku un iedvesmu no vēstures, tostarp neseniem vēstures notikumiem, vēl jo vairāk barikāžu piemiņas laika noskaņā. Tāpēc piedāvāju jums vēsturisku pastāstiņu.

Ne viens vien gudrs, radošs un sirdsilts skolotājs, kurš joprojām strādā mūsu skolās vai pirmsskolās, atceras, kā Latvijā, līdzīgi kā visā postpadomju teritorijā – Centrālajā un Austrumeiropā un bijušajā Padomju Savienībā –, 1990. gadu 2. pusē ar moto “Kurš teica, ka mēs nevaram izmainīt pasauli?” bērnodārzos un sākumskolās ienāca programma “Soli pa solim”. Tās darbība balstījās uz četriem pamatīgiem stūrakmeņiem: individuāla pieeja katram bērnam, aktīva mācīšanās, ko sekmē aktivitāšu centru izveide, ģimeņu iesaistīšana un iesaistīšanās grupiņā vai klasē notiekošajā un nepārtraukta apzināta pedagogu tālākizglītošanās, tajā skaitā vērojot, analizējot un vērtējot savu un kolēģu darbu.

Tuvojās noslēpumainais 21. gadsimts, un semināros uz kodoskopa plēvītes kā pirmais punkts, kas jādara, tam gatavojoties, bija “Drosme saskarties ar nezināmo”. Tā bija drosme no iesaistīto izglītības iestāžu administratoru un pedagogu puses – gan radikāli pārkārtot telpas, gan attiecības visu iesaistīto – skolotāju, bērnu un vecāku – starpā. Dažkārt to dēvē par grūto juku laiku, bet vismaz viens labums bija – vēl nebija izstrādāta tāda kārtība, kāda attēlota Māra Bērziņa grāmatā “Aizliegtais pianīns”, tāpēc gan vecāki, gan skolotāji apspriedās, vienojās un darīja – uzlaboja telpas, papildināja tur esošos, arī visai sadzīviskos materiālus, ar kuru uzskaiti un norakstīšanu nebija nekādu problēmu, un visi bija laimīgi. Šī programma bija vēlme un apņemšanās radīt tādu izglītības praksi un piedāvāt tādus paņēmienus, kas ciena bērnu kā radošu, domājošu personību, un kas dzīvo pasaulē, kurā viss atrodas savstarpējā mijiedarbībā un bērnu augšana un attīstība ir visu kopēja rūpe.

“Soli pa solim” pasaulē bija arī kultūra, nu, piemēram, daudz priekšā lasīšanas, bērniem viegli pieejamas grāmatas un ērts lasīšanas stūris, pašu bērnu veidotas grāmatas dažādos žanros, tikšanās un cieņpilnas sarunas ar rakstniekiem. Bērni jutās tik droši savā varēšanā, ka kāduviet uz audzinātājas svarīgo paziņojumu “Bērni, pie mums ciemos brauks rakstniece”, pilnīgi mierīgi atteica “Labi. Mēs arī esam rakstnieki”. Tur bija rokas un pirkstu lelles un lērums drēbju, apavu un aksesuāru kaislīgām lomu spēlēm un pašu radītām teātra izrādēm. Tur rīkoja izstādes, pētīja mākslas albumus, pie izdevības devās arī uz profesionāli veidotām izstādēm un muzejiem, muzicēja un eksperimentēja, un apsprieda visu notiekošo, izmantojot programmas “Latvijas skolas soma” *pirms* un *pēc* norišu priekštecī – apmēram šādu uz tapetes atgriezuma aizmugures uzrakstītu jautājumu ciklu, ko ar interesi pētīja arī pavadošie/sagaidošie pieaugušie:

- Ko es zinu vai man liekas, ka zinu par...

- Ko es uzzināju / izjutu,
- Kas no prognozētā bija / nebija pareizi,
- Ko es vēl varētu / gribētu uzzināt vai darīt tālāk.

Lūk, algoritms, kas izmantojams ikvienai kultūras norisei, taču tas ir tikai ietvars. Tālāk jāiet dziļumā – gan saturiski, gan skatītāju izpratnē, un te nonākam pie skolotāja lomas. “Facebook” pamanīju interesantu ieteikumu mūsu varones, animācijas filmas “Straume” skatīšanās sakarā: “Ja filmu skatās bērni vecumā 7–12 gadi, tad ar viņiem šī filma ir mīļi jāpārrunā. Mazākie un lielākie bērni un pusaudži pārstrādās filmu paši.” Vērā ņemams padoms.

Tikko pieminētie metodiskie rīki un paņēmieni var noderēt arī pārskatot un izmantojot janvāra kultūras norišu izlasē iekļautos piedāvājumus. Atbilstoši pielāgots jautājums “Ko es zinu par...?” pirms Rozes Stiebras animācijas filmu izlases skatīšanās palīdzēs ieraudzīt, kādā kultūrtelpā dzīvo vienas klases skolēni. Var izrādīties, ka tur ir gan Maša ar visu lāci, gan Elza un Anna; ka viens atnācis uz skolu ar “Ķepu patruļas” kucēnu, cits ar Kapibaru, Tutas Lapsu vai Lupatiņiem prātā vai somā. Tad sākas sarunas un filmiņu skatīšanās un atkal sarunas, līdz jūtamies daudz tuvāki. Skolotājam jāpalīdz sastapties un sadraudzēties šiem multfilmu varoņiem, un tad jau pamazām gan vārdi latviešu valodā atradīsies, gan skola kļūs vienotāka.

Lielākajiem skolēniem jārada iespēja redzēt tādu izrādi, filmu, izstādi, kurā skartie jautājumi jauniešiem ir aktuāli, tad pieaug motivācija saprast ne vien saturu, bet arī vārdus. Vēl var tikt pie barikāžu laika filmu piedāvājuma, bet te *pirms* norises sagatavošanai jābūt nopietnākai, jo sarunāsies tie, kas šos notikumus pieredzējuši, ar tiem, kuriem objektīvi nav nekādu zināšanu, atmiņu vai emocionālās pieskaņas. Saturiski neparasta un starpdisciplināra ir izstāde “Dzīvnieki Rīgā: lietot un lolot?” Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā. Arī šī var būt laba tēma, jo mīļdzīvnieciņi (un kaķu video) taču patīk teju vai visiem.

Lielisku kultūras piedāvājumu visām vecumgrupām izlasē ir daudz, varētu domāt, ka arī tēmas ir tik dažādas, bet, paraugoties no attāluma, tas viss ir par cilvēkiem un attiecībām – ar saviem tuviniekiem, ar dabu, ar mīļāko rotaļlietu, ar negaisu aiz loga, karu un tā bez gala. Vēl viens “Facebook” citāts saka, ka “Straumē ir kaut kas absolūti fascinējošs un vienkāršs, netverams un maģisks. Es raudāju filmā un raudu vēl tagad, bet asaras nav pat skumjas. Un tās nav arī priecīgas. Tas ir par cilvēcību, bet tur nav cilvēku.”

Glezna, skaņdarbs, izrāde, deja, grāmata, neparasta ēka vai dizaina priekšmets – tas viss ir ar mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem izstāstīts stāsts par cilvēkiem un attiecībām, kas aizskar mūsu emocijas un pieskata mūsu cilvēcību.

Lai jums izdodas veikt drosmīgas un vērtīgas izvēles un vienmēr ir vieta un laiks pārdomām!

Aija Tūna,

kultūrizglītības programmas “Latvijas skolas soma” vadītāja

Interaktīvs izlases satura rādītājs*

**Izlasēm pievienots funkcionāls satura rādītājs, kas ļauj ērtāk pāriet uz konkrētas nozares piedāvājumiem. Lai to izdarītu, klikšķiniet uz nozares nosaukuma. Lai atgrieztos pie satura rādītāja, jāklikšķina uz izvēlētas nozares nosaukuma norišu sarakstā.*

Mūzika.....	3
Teātris.....	4
Vizuālā māksla	5
Kino	6
Literatūra un grāmatniecība	8

Materiālais un nemateriālais kultūras mantojums	9
Citi noderīgi resursi	10

MŪZIKA

Koncertuzvedums “Pēterītis un vilks”

Piedāvā: Liepājas Simfoniskais orķestris

Norises laiks: Liepājas koncertzālē “Lielais dzintars” 7. februārī plkst. 10.00 un 13.00;
klātienēs norise

Kontaktinformācija: Vanesa Reinholde, e-pasts: vanesa.reinholde@lielaisdzintars.lv;
tel. nr.: 20346870

Mērķauditorija: 1.–4. klase

Plašāk: <https://lso.lv/jaunumi/2025/girta-sola-rezija-top-simfoniska-pasaka-peteritis-un-vilks>

Sergeja Prokofjeva simfoniskā pasaka “Pēterītis un vilks” Ģirta Šoļā režijā saglabās klasiskā darba būtību, vienlaikus radot tam mūsdienīgu un dzīvīgu interpretāciju. Ģ. Šolis izmanto leļļu mākslu, lai iedzīvinātu stāsta tēlus – Pēterīti, vectētiņu, mednieku, putniņu, kaķi, pīli un vilku – dažādās klasiskā leļļu teātra tehnikās radot dinamiski vizuālu un muzikālu priekšnesumu, kas rosina skatītāju iztēli. Orķestra mūziķi izcels katru varoni, ļaujot klausītājiem iztēloties to raksturus un just līdzīgu varoņu piedzīvojumiem.

Uzveduma vizuālo tēlu veido kostīmu māksliniece un scenogrāfe Ivonna Kalita, kā arī leļļu meistari Kristīne Dekovice un Ģirts Šolis. Pasaku kopā ar Liepājas Simfonisko orķestri diriģenta Reiņa Lapas vadībā izspēlēs aktieri Pēteris Lapiņš, Liene Gāliņa un Ģ. Šolis.

Džuzepes Verdi opera “Makbets”

Piedāvā: VSIA “Latvijas Nacionālā opera un balets”

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika no 17. janvāra; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Latvijas Nacionālās operas un baleta informācija, e-pasts:
biletes@opera.lv; tel. nr.: 67073705

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Plašāk: <https://www.opera.lv/lv/izrade/makbets/>

Uz Latvijas Nacionālās operas skatuves 17. janvārī atgriezīsies Džuzepes Verdi operas “Makbets” iestudējums, kas pirmizrādi piedzīvoja 2016. gadā.

Uzvarām vainagotais karavadonis Makbets uzklausa triju raganu pareģojumu, ka reiz viņš kļūs par Skotijas karali. Makbetu un viņa sievu pārņem nevaldāma varaskāre, taču ceļš uz troni izrādās asinīm slacīts un ved vien uz neprātu un iznīcību. “Galvenais “Makbeta” uzmanības objekts ir cilvēks un viņa psiholoģija – galvenā varoņa iekšējā konflikta tuvplāns. Šajā iestudējumā ceļosim pa Makbeta domu pasauli un izsekosim visam, kas notiek ar cilvēku, kad

pār viņu sāk valdīt it kā kāds cits, bet patiesībā – ambīcijas un varas griba jeb vienā vārdā egoisms,” iestudējumu raksturojis režisors Viesturs Meikšāns.

“Makbets” ir itāļu komponista Džuzepes Verdi desmitā opera un pirmā, kurai iedvesmu sniegusi Viljama Šekspīra daiļrade, par kuru komponists jūsmoja kopš agras jaunības. Džuzepes Verdi opera “Makbets” tapa pēc Florences Teatro de la Pergola pasūtījuma un pirmizrādi piedzīvoja 1847. gada 14. martā. Pirmoreiz Rīgā opera “Makbets” iestudēta 1975. gadā.

Koncerts “Skolas muzikālie noslēpumi” Liepājā

Piedāvā: Orķestris “Rīga”

Norises laiks: Liepājas koncertzālē “Lielais dzintars” 19. februārī plkst. 11.00; klātienē norise

Kontaktinformācija: Vanesa Reinholde, e-pasts: vanesa.reinholde@lielaisdzintars.lv; tel. nr.: 20346870

Mērķauditorija: 1.–4. klase

Plašāk: <https://lielaisdzintars.lv/lv/kalendars/pasakums/skolas-muzikalie-noslepumi-orkestris-riga-un-daumants-kalnins>

Koncerta laikā dziedātājs Daumants Kalniņš atklās, cik cieša saistība mūzikai ir ar skolēnu ikdienu un to, cik muzikāli var būt priekšmeti mums apkārt. Savukārt Rīgas cirka skolas pasniedzējs Dmitrijs Pudovs atklās tēmu objektu manipulācija. Līdzās orķestra spēlei koncertā skanēs dažādi solo instrumenti un dziesmas. Muzikālajā programmā tādu skaņražu kā A. Vivaldi, L. van Bēthovena, R. Kaupera, M. Musorgska, Dž. Viljamsa, R. V. Smita u. c. skaņdarbi orķestra “Rīga” izpildījumā (diriģents Valdis Butāns).

TEĀTRIS

Izrāde “Milzis”

Piedāvā: VSIA “Dailes teātris”

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika Tabakas fabrikas Lielajā zālē no 2. februāra; klātienē norise

Kontaktinformācija: Monta Simtiņa, e-pasts: dailesteatris@dailesteatris.lv, tel. nr.: 67294444

Mērķauditorija: 9.–12. klase

Plašāk: <https://www.dailesteatris.lv/lv/izrades/2024-2025/milzis>

Slavenajam britu bērnu grāmatu autoram Roaldam Dālam 1983. gada vasara ir īpaši liels izaicinājums. Pārvarot stipras muguras sāpes, rakstnieks gatavo publicēšanai savu romānu “Raganas”, kas kļūs par bestselleru. Vienlaikus viņš organizē pamatīgu ģimenes mājas pārbūvi, jo pēc 30 gadu ilgas laulības izšķīries no sievas, lai baidinātu savu ilggadējo mīļāko.

Savukārt nesenā recenzijā par grāmatu, kas ataino 1982. gada Izraēlas iebrukumu Libānā, Izraēlu Dāls salīdzinājis ar Hitlera Trešo reihu un ebrejus ar “slepkavnieciskām mūķenēm”.

Viņa antisemitiskie izteikumi izraisa nosodījuma lavīnu presē, pēc kuras kādā karstā vasaras pēcpusdienā Dāla ģimenes mājā notiek negaidīta konfrontācija. Rakstnieks ir spiests izvēlēties: publiski atvainoties vai riskēt ar savu vārdu un reputāciju.

Iedvesmojoties no patiesiem notikumiem, Marka Rozenblata debijas luga “Milzis” rāda fascinējošu velnišķīgi harismātiskas personas portretu un ar melnā humora palīdzību pēta atšķirību starp izsvērtu personisko viedokli un bīstamu, sabiedrībai nepieņemamu retoriku.

Izrāde “Divu siržu zēns”

Piedāvā: SIA “Liepājas teātris”

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Ieva Dzerkale, e-pasts: ieva.dzerkale@liepajasteatris.lv, tel. nr.: 29352460

Mērķauditorija: 9.–12. klase

Plašāk: <https://liepajasteatris.lv/izrade/divu-sirzu-zens/>

Izrāde balstīta dokumentālā afgāņu bēgļu stāstā. Taliban kontrolētajās teritorijās darbojas šariata likumi. Aizliegts teātris, mūzika, humors un sieviešu viedoklis. Tas, ko redzēsiet uz Liepājas teātra skatuves – saskaņā ar reliģijas dogmām – ir “grēcīgs” un noved cilvēkus no “pareizā” ceļa. Šis ir stāsts par ģimeni, kas pārkāpj robežas. Māte, tēvs un trīs dēli, kas sapņo par futbolu un kino. Viņi ir no Afganistānas. Viņi bēg no Taliban. Viņiem priekšā ir piedzīvojumiem bagāts ceļojums. Un viņiem visiem ir lielas sirdis.

Varoņu ceļš lidmašīnā, laivā, mašīnā, pāri māju jumtiem, vienā sirdspukstā un sardīņu kamolā, ko viņi veido ļoti ciešā mijiedarbībā viens ar otru, mums “laimīgajiem” paveras drošā distancē. Laikā, kad bailes par drošību kļūst aizvien aktuālākas, arī stāsts par Taliban vairs nav tikai par viņiem, bet arī par mums.

VIZUĀLĀ MĀKSLA

Fotogrāfiju izstāde “Mirkļis. Krāsa. Spogulis. Autohromu kolekcija” Latvijas Fotogrāfijas muzejā

Piedāvā: Latvijas Fotogrāfijas muzejs

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku no 17. janvāra Latvijas Mākslas akadēmijā; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Muzeja informācija, e-pasts: fotomuzejs@rvkm.gov.lv, tel. nr.: 67222713

Mērķauditorija: 5.–12. klase

Plašāk: <https://www.rigamuz.lv/lfm/aktualitates/izstade-mirklis-krasa-spogulis-autohromu-kolekcija/>

Pirmo reizi muzeja vēsturē apskatei piedāvāta unikālo autohromu 20. gadsimta sākuma kolekcija.

Neilgi pēc 1907. gada, kad autohromu – pirmo komerciāli veiksmīgo krāsu procesu – patentēja brāļi Limjēri, krāsainās fotogrāfijas uz stikla platēm sāka veidot arī latviešu fotogrāfi. Trauslās dabas dēļ līdz mūsdienām saglabāties salīdzinoši mazs autohromu skaits. Latvijas Fotogrāfijas muzeja krājumā ir otra lielākā autohromu kolekcija Latvijā – pārsvarā Eduarda Gaiķa (1881–1961) klusās dabas, ainavas un portreti. Izpētes procesā apzināti arī citos muzejos un privātkolekcijās saglabātie autohromi, izstādē sniedzot priekšstatu par pieejamo priekšmetu daudzumu Latvijā.

“Autohromi ir ne tikai estētiski skaisti, bet arī maina priekšstatus par laiku vēsturē, kuru ierasts redzēt tikai melnbaltu. Turklāt ir emocionāli saviļņojoši atklāt, ko tad fotogrāfi vēlējušies iemūžināt krāsās pašu pirmo. Tās ir ļoti dārgas atmiņas, kas uzticētas trausliem stikla gabaliņiem,” stāsta muzeja vēsturniece, izstādes veidotāja Džūlija Rodenkirhena. Izstādes māksliniecisko noformējumu veidojusi Antra Augustinoviča.

Izstāde “Ārpus rāmjiem: Leisa, Tabaka, Rožanskaite”

Piedāvā: Mākslas centrs “Zuzeum”

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 18. maijam; klātienes norise

Kontaktinformācija: Erna Marija Poča, e-pasts: erna.poca@zuzeum.com, tel. nr.: 28827628

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Plašāk: <https://www.zuzeum.com/exhibitions/izstade-arpus-ramjiem-leisa-tabaka-rozanskaite>

Izstādes uzmanības centrā ir trīs Baltijas valstu mākslinieču – Malles Leisas (Malle Leis, 1940–2017), Maijas Tabakas (1939) un Marijas Terēzes Rožanskaites (Marija Teresē Rožanskaitē, 1933–2007) – darbi, kas tapuši padomju režīma vēlīnajā periodā, 70. un 80. gados. Visas trīs mākslinieces izaicināja sava laika mākslas diskursus, izmantojot netradicionālu pieeju sevis reprezentācijai, telpradei un pārdomas par to, kā būt māksliniekiem.

Lai gan šo trīs mākslinieču darbi veido auglīgu sarunu, tie savā starpā nav radniecīgi. Tomēr izstāde savā struktūrā veidota plūstoši: dažās sadaļās visas trīs mākslinieces pārstāvētas vienādā mērā, dažās dominē tikai viena no viņām, bet pārējo darbi ienāk tikai kā piezīme vai iejaucas kā iespraudums; vietām mākslinieču gleznas novietotas līdzās, norādot uz kādu nozīmīgu līdzību, bet citur – uz intriģējošām atšķirībām.

Izstādes nosaukums “Ārpus rāmjiem” ir atsauce uz robežām, kuras visas trīs mākslinieces atļāvušās šķērsot savā mākslā, taču vienlaikus arī uz to jauno nozīmju apvārsni, ko viņu darbi paver cits citam. Turklāt visas trīs mākslinieces radījušas ievērojamu skaitu darbu, kuru centrālais tēls, sieviete, ir iznākusi ārpus gleznas rāmjiem vai pagriežusi muguru skatītājam, veidojot vizuālas aiziešanas vai jaunu teritoriju apgūšanas metaforas. Citos darbos mākslinieces izmantojušas vairākus rāmjus uzreiz, apspēlējot nobīdi, ko šāds paņēmieni rada priekšstatos par noturīgu un viendabīgu realitāti.

KINO

Režisores Rozes Stiebras animācijas filmu izlase portālā Filmas.lv (bezmaksas)

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: https://www.filmas.lv/filmu-katalogs/?tab=movies&sub_tab=movies-list&list=rezisore-roze-stiebra

Pieminot pērnā gada nogalē mūžībā aizgājušo režisori Rozi Stiebru (1942–2024), Latvijas zīmētās animācijas pamatlicēju un kultūrvēsturiski nozīmīgu personību, Nacionālā Kino centra portālā filmas.lv izveidota sešpadsmit filmu izlase (1973–2018), kas ir tikai neliela daļa no režisores ieguldījuma Latvijas zīmētās animācijas vēsturē, sniedzoties vairāk nekā pusgadsimta garumā.

Režisore Roze Stiebra ir viena no visbūtiskākajām personībām Latvijas animācijas vēsturē un arī šodienā, viņas radošā darbība aptver gandrīz 60 gadu periodu un filmu skaits gandrīz sasniedz 70, formātu variācijās no divas minūtes garu īsfilmiņu cikla līdz pilnmetrāžas filmām.

Nacionālā Kino centra filmu nozares informācijas speciālistes Kristīne Matīsas sagatavotais izlasi pavadošais apraksts šeit: <https://www.filmas.lv/latvijas-animācijas-pamatlicejas-rozes-stiebras-darbi-portala-filmas-lv/>.

Izlasē ietvertās filmas var bez maksas skatīties dažādu izmēru ekrānos un dažādās ierīcēs visā Latvijas teritorijā, kur vien pieejams internets.

Barikāžu laika filmu piedāvājums

Piedāvā: Latvijas Kinematogrāfistu savienība

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; digitāla norise

Kontaktinformācija: Ieva Pitruka, e-pasts: ieva.pitruka@inbox.lv, tel. nr.: 26358150

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Plašāk: <https://www.kinosavieniba.lv/projekti/kino-visiem-un-visur-latvija-6>

Janvāris ir 1991. gada barikāžu atceres laiks, tā sakarā Latvijas Kinematogrāfistu savienība piedāvā skolēniem veidot sarunu par tēmu un notikumiem, ņemot talkā dažādas Latvijas filmas.

Barikāžu laika filmu piedāvājuma iekļautas:

- Viestura Kairiša spēlfilma “Janvāris” (2022),
- Ilzes Kungas-Melgailes spēlfilma “Mana brīvība” (2023),
- Lienes Laviņas dokumentālā filma “Astra” (2024),
- Antras Cilinskas un Annas Vidulejas dokumentālā filma “Podnieks par Podnieku. Laika liecinieks” (2024),
- Antras Cilinskas un Raita Valtera dokumentālā filma “Mūsu barikāžu laiks” (2001) un
- Romualda Pipara dokumentālā filma “Vēsture aiz kadra” (2018).

Izvēloties kādu no dokumentālajām filmām, saziņas platformā “Zoom” ir iespējams organizēt tiešsaistes tikšanos ar šo filmu režisoriem, barikāžu dalībniekiem.

Komēdija “Vecāku sapulce”

Piedāvā: Filmu studija “Mistrus Media”

Norises laiks: Latvijas kinoteātros un pēc pieprasījuma skolās pie filmu izplatītājiem; gan klātienē, gan digitāla norise

Kontaktinformācija: Aicinām sazināties ar katru piedāvātāju individuāli

Mērķauditorija: 10.–12. klase (12+)

Plašāk: <https://www.mistrusmedia.lv/lv/filmas> un

<https://www.nkc.gov.lv/lv/jaunums/vecaku-sapulce-kinoteatros-jau-2025-gada-sakuma>

Režisores Martas Elīnas Martinsones spēlfilma ar vieglu ironiju stāsta par kādas skolas klases vecāku sapulci, attiecībām, pārpratumiem un konfliktiem. Filmā kā ansambļa komēdijā galvenās lomas atveido vadošo Latvijas teātru aktieri.

Jaunā skolotāja Dārta (Sandija Dovgāne) ar entuziasmu un satraukumu gatavojas savai pirmajai 9. klases vecāku sapulcei, cerot radīt uzticamu un pārliecinošu iespaidu, taču vecāku dažādās prioritātes, viedokļi un ekspektācijas ātri pārvērš sapulci haosā. Ar kavēšanos ierodas uzņēmējs Jānis, vecāku padomes prezidente Žanete sveic Dārtu ar dāvanu un ziediem, bet Valts un Laine uz visa šī fona, nekautrējoties risina savas romantiskās problēmas. Tikmēr nesen šķirtie Maija un Raivo apmainās ar savstarpēji apvainojumiem. Dārtas centieni ievirzīt visu konstruktīvā gultnē kļūst par neiespējamu misiju. Diskusijas un strīdi par izlaiduma ēdienkarti, pedagogu ētikas jautājumiem un negaidīti pārpratumu situāciju tikai sarežģī, neļaujot pārrunāt gaidāmā izlaiduma norisi un bērnu mācību sasniegumus.

LITERATŪRA UN GRĀMATNIECĪBA

Ceļojošā izstāde “Paātrinājums: latviešu grāmatniecības īsais ceļš no aizbildniecības līdz patstāvīgai nozarei 19. gadsimtā” Līvānos

Piedāvā: Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB)

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku Līvānu novada Centrālajā bibliotēkā līdz 8. martam; klātienē norise

Kontaktinformācija: Elita Vīksna, e-pasts: Elita.Viksna@lnb.lv; tel. nr. 67312808

Mērķauditorija: 5.–12. klase

Plašāk: <https://lnb.lv/livanu-novada-centralaja-biblioteka-bus-apskatama-izstade-paatrinajums-latviesu-gramatniecibas-isaiss-cels-no-aizbildniecibas-lidz-patstavigai-nozareii-19-gadsimta/> un <https://www.livanub.lv/izstade-paatrinajums-livanu-biblioteka/>

Oriģināli LNB izvietotā izstāde šobrīd apskatāma Līvānu novada Centrālajā bibliotēkā. Ekspozīcija radīta, lai akcentētu grāmatas nozīmi latviešu rakstu kultūras saglabāšanā un attīstībā, iezīmējot Latvijas vēsturisko novadu grāmatniecības darbinieku lomu un ieguldījumu grāmatu un zināšanu izplatībā.

Izstādei izvēlētas sešas izcilas personības; katra no tām pārstāv kādu no sešiem Latvijas kultūrvēsturiskajiem novadiem, apzināti izcelta grāmatnieku darbība ārpus galvaspilsētas.

Grāmatnieku ģeogrāfiskās darbības vietas iezīmētas stilizētā Latvijas kartes kontūrā. Piemēram, Vilis Altbergs izvēlēts savas darbības Pierīgā un Pārdaugavā dēļ, tāpat Andrivs Jūrdžs izcelts, par pamatu ņemot darbību Latgalē u.c.

Vairāk par izstādes ieceri un katru no tās vēstījumā ietvertajām personībām izlasāms Latvijas bibliotēku portālā ievietotajā publikāciju sērijā: <https://www.biblioteka.lv/paatrinajums-ievads/>.

MATERIĀLAIS UN NEMATERIĀLAIS KULTŪRAS MANTOJUMS

Izstāde “Dzīvnieki Rīgā: lietot un lolot?”

Piedāvā: Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 2025. gada 30. decembrim; klātienes norise

Kontaktinformācija: Muzeja informācija, e-pasts: ekskursijas@rvkm.gov.lv; tel. nr.: 67356676, 29128600

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: https://www.rigamuz.lv/rvkm/izstades/_izstades_muzeja/muzeja-top-izstade-dzivnieki-riga-lietot-un-lolot/

Lai gan teju katram no mums ir savs stāsts par dzīvniekiem pilsētā, par savu mājas mīluli, kā arī par vērojumiem citviet, Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja izstāde stāsta, kā mainījusies dzīvnieku vieta un loma pilsētā un iedzīvotāju ikdienā, kā veidojušies mūsdienu priekšstatu un attieksme pret dzīvniekiem.

Izstāde ir iespēja kļūt par laika detektīvu un, izvēloties sev aktuālas vai tuvas tēmas, meklēt Rīgas pilsētas vēsturē saknes mūsdienu priekšstatu par dzīvniekiem. Stāsts veidots vēstures izstādei neierastā formā – hronoloģiski atpakaļejošā secībā: no mūsdienām līdz pilsētas pirmsākumiem. Izstādes vēstījums vedina gan priecāties par dzīvnieku pasauli mums līdzās, gan aizdomāties par attieksmi pret dzīvnieku praktisko pielietojumu ikdienā. Rīgā, tāpat kā citās pilsētās, dzīvnieki ikdienā sastopami kā mājas lutekļi un kā savvaļas dzīvnieki, kuri piemērojušies pilsētvidei. Vieni tiek loloti un mīlēti, citi tikai paciesti, bet vēl citi tiek uzskatīti par kaitīgiem. Izstāde aicina meklēt atbildes uz jautājumiem – kad radās dzīvnieku aizsardzības kustība Rīgā? Kāpēc 19. gadsimtu dēvē arī par “zirgu gadsimtu”? Kā agrāk cilvēki izturējās pret dzīvniekiem? Vai kaķi un suņi vienmēr bija cilvēku mīļdzīvnieki? Kā senāk izskatījās un smaržoja pilsētas ielās? Un daudziem, daudziem citiem.

Rūdolfa Blaumaņa istabas jaunā ekspozīcija

Piedāvā: Jaņa Rozentāla un Rūdolfa Blaumaņa muzejs

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku no 17. janvāra; klātienes norise

Kontaktinformācija: Muzeja informācija, e-pasts: jrrbm@memorialiemuzeji.lv; tel. nr.: 67331641, 26586404

Mērķauditorija: 4.–12. klase

Plašāk: <https://www.km.gov.lv/lv/jaunums/atklaj-rudolfu-blaumani-rozentala-dzivokli-tapusi-jauna-ekspozicija-par-rakstnieku> un <https://memorialiemuzeji.lv/museums/jana-rozentala-un-rudolfa-blaumana-muzejs/>

Rakstnieka Rūdolfa Blaumaņa istabas jaunā ekspozīcija vēsta par Alberta ielā, Rīgā aizvadīto rakstnieka dzīves periodu laikā no 1906. līdz 1908. gadam, kad R. Blaumanis kā apakšrnieks mitinājās nelielā istabā Jaņa Rozentāla ģimenes dzīvoklī. No vienas puses, tas bija harmonisks laiks Blaumaņa dzīvē, par kuru viņš pats kādā vēstulē ir izteicies, ka “esmu pilnīgi kā savā ģimīnijā”, taču no otras puses, šis periods ir smagas slimības apēnots.

Rakstnieka askētiskā istaba, kuru laikabiedri salīdzināja ar mūka celli, bija R. Blaumaņa pēdējā mājvieta Rīgā. Ekspozīcijas dizainers Dāniels Šatalovs stāsta, ka tas arī devis impulsu: “Par iedvesmu ekspozīcijai kalpoja Rūdolfa Blaumaņa pieticīgais dzīvesveids, toties pārbagātā garīgā pasaule.”

Sadarbībā ar Latvijas Mākslas akadēmiju īpaši R. Blaumaņa istabai radītie mākslas objekti rosina nesteidzīgi aizmirsties un iejusties rakstnieka pasaulē, gan lasot un pētot informatīvos materiālus, gan ļaujoties noskaņām, kuras aizved uz R. Blaumaņa dzimto pusi pie viņa dzīvē vissvarīgākā cilvēka – mātes.

Citi noderīgi resursi

- 10. janvārī, plkst. 11.00 kinoteātrī “K. Suns” Rīgā tika izziņoti Nacionālās kino balvas “Lielais Kristaps 2024” nominanti. Ar nominantu sarakstu iespējams iepazīties šeit: <https://www.lielaiskristaps.lv/jaunumi/nacionalas-kino-balvas-lielais-kristaps-nominanti-154>.
Atcerieties, ka visas Latvijas filmas iekļautas kultūrizglītības programmas “Latvijas skolas soma” kultūras norišu piedāvājumā!
- Starpdisciplinārā akadēmiskajā žurnālā “Akadēmiskā Dzīve” (Nr.60/2024) publicēts Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktores, pētnieces, doktora grāda pretendentes Dagnijas Balčiņas raksts “[Latviešu grāmatniecības piecsimtgade](#)”, kurā ir ieskats grāmatniecības vēsturē un izcelti šī gada, kad atzīmējam pirmās izdotās grāmatas latviešu valodā piecsimtgadī, plašās svinību pasākumu programmas daudzveidīgie aspekti.
- Ar valsts atbalstu uzturētā bezmaksas e-grāmatu vietne “3td e-grāmatu bibliotēka” – www.3td.lv – piedāvā bez maksas lasīt vairāk nekā 670 dažādu žanru e-grāmatas, iedalītas tematiskajās kategorijās, tai skaitā “[Bērniem un jaunatnei](#)”, kurā šobrīd pieejamas lasīšanai 80 e-grāmatas. Katras e-grāmatas lasīšanas izsnieguma ilgums, līdzīgi kā bibliotēkās, ir divas nedēļas jeb 14 dienas. Izsniegumu skaits lasītājam mēnesī ir 18 e-grāmatas.

Jauniešu auditorijai saistoši darbi tiek piedāvāti arī citās 3td bibliotēkas tematiskajās kategorijās, piemēram:

- [“Fantāzija un fantastika”](#),
- [“Oriģinālliteratūra”](#),
- [“Politika. Sabiedriskās attiecības. Vēsture”](#)
- [“Stāsti. Esejas. Literārās pasakas”](#).

www.3td.lv atrodami arī skolu programmās iekļautie latviešu autoru darbi – Vizmas Belševicas “Bille”, Imanta Ziedoņa “Visādas pasakas”, Eduarda Veidenbauma “Dzeja” un vēl citas.

* * *

Atgādnēs praktiskai lietošanai:

- Visplašākā informācija par programmā iekļautajām kultūras un mākslas norisēm atrodama [kultūras norišu piedāvājuma katalogā](#) programmas tīmekļvietnē.
- Mājaslapas katalogā var nebūt norādītas:
 - o visas valsts kultūras iestāžu (tas ir, valsts kapitālsabiedrību teātru, koncertiestāžu, muzeju u. c.) piedāvātās norises, taču tās ir iekļautas programmas saturā un atrodamas konkrēto institūciju mājaslapās.
 - o īslaicīgi notiekošās kultūras norises (izstādes, vienu vai dažas reizes notiekoši koncerti utt.), kuru apmeklēšana jāaskaņo, sazinoties ar programmas komandu.
- Pedagogi lemj par katras konkrētās norises atbilstību noteiktai vecumgrupai, līdzšinējai pieredzei un sasaisti ar mācību un audzināšanas darbu.
- Aktuālākās kultūras norises atrodamas ikmēneša izlasēs, kuru [arhīvs pieejams programmas tīmekļvietnē](#) un ir vērtīgs informācijas avots.
- [Tīmekļvietnes aktualitāšu sadaļā](#) atrodama informācija par aktuālām un īpaši izceļamām kultūras norisēm; tur atradīsiet arī skolēnu atsauksmes.
- Pašas jaunākās ziņas, foto un videomateriāli atrodami programmas “Latvijas skolas soma” sociālo mediju kontos:
“Facebook” <https://www.facebook.com/latvijasskolassoma>,
“Instagram” <https://www.instagram.com/latvijasskolassoma/> un
“X” https://x.com/LV_skolas_soma, kā arī
programmas YouTube kanālā <https://www.youtube.com/@latvijasskolassoma>.
Sociālajos medijos aicinām pievienot savu vērtējumu komentāru sadaļās vai dalīties ar kādu no ierakstiem un savu pieredzi.

Par norisēm, kas nav atrodamas nevienā no šiem resursiem, jāpārlicinās, vai tās atbilst programmas mērķim, sazinoties ar programmas “Latvijas skolas soma” komandu, rakstot uz e-pastu: pasts@latvijasskolassoma.lv.

Programmas YouTube kanālā <https://www.youtube.com/@latvijasskolassoma> ievietoti arī iepriekšējo gadu semināros, konferencēs un forumos sniegtie pedagogu un kultūras nozares ekspertu pieredzes stāsti un lekcijas, t.sk. programmas atklāšanas koncerta ieraksts, kā arī citi audiovizuālie resursi un metodiskie materiāli.

www.latvijasskolassoma.lv #LatvijasSkolasSoma
